

De amulet van Jan Wolkers

Beeldhouwer, schilder en schrijver Jan Wolkers (Oegstgeest 1925- Texel 2007), bewonderaar van etnografisch objecten, kocht in 1967 dit houten beeldje ter grootte van zijn hand bij galerie Lemaire in de Leidsestraat in Amsterdam. Het figuurtje is afkomstig uit het mondingsgebied van de Sepik-rivier in het Australische deel van Nieuw Guinea. Wolkers heeft zich door het Sepik-mannetje tot aan zijn dood laten vergezellen.

In de boeken van Jan Wolkers doemt het beeldje regelmatig op. Voor het eerst in *Groeten van Rottumerplaat* dat in 1971 bij Elsevier verscheen. In de week van 17 tot 24 juli 1971 verbleef Wolkers op uitnodiging van de VARA een week op het ‘onbewoonde’ eiland Rottumerplaat. Hij hield er een dagboek bij waarin hij zijn avonturen beschreef: *‘Als ik de tent in kijk is het een sprookjesspelonk. Het zonlicht door het oranje tentdoek. Ik moet denken aan de lampions vroeger op 31 augustus, op koninginnedag. Het gekkenhuis en de dikke dirigent van de fanfare. Links ligt de slaapzak op een stuk zilvergrijs schuimplastic waarin een hobbelstructuur zit als van het strand wanneer de zee de indruk van het klotsen van de golven in het zand heeft achtergelaten. Ik heb het hoofdeinde naar de tentopening gelegd omdat ik met mijn gezicht in de buitenlucht wil slapen. Aan het voeteneind staan mijn Polaroid, mijn Rolleiflex op statief en daarop het kleine houten beeldje uit Australisch Nieuw-Guinea, een amulet van de monding van de Sepik-rivier. Ik neem het overal mee naar toe*

sinds het me twee jaar geleden in het ziekenhuis van de dood gered heeft.’

In het in 2006 door De Bezige Bij uitgegeven *Dagboek 1969* schrijft Wolkers dat ze (Jan en Karina) op 23 augustus voor de tweede keer dat jaar naar Cocksdorp op Texel gaan om daar een maand lang, in het van mevrouw Boon gehuurde huisje *De Krukel*, van het eiland te genieten en om aan *Turks fruit* te werken. Als het huisje is ingericht *‘staat ook het “Sepik-mannetje” weer voor het raam.’* Wolkers nam het beeldje dus als een amulet met zich mee.

Na de verhuizing in 1980 van Amsterdam naar Texel stond het binnen handbereik op zijn werktafel in huize *Pomona*.

Wolkers had het beeldje op 24 juni 1967 gekocht. Hij schreef toen in zijn dagboek: *‘Naar Lemaire. f5000,- betaald. Lemaire met verstuipte voet, wreef ook, kan moeilijk lopen. Klein beeldje monding van de Sepik gekocht. Amulet f450,-. Op de voet schreef hij: ‘Monding Sepik. In 1903 naar museum Hamburg.’*

Finette Lemaire, kleindochter van de man van wie Wolkers het figuurtje kocht, zegt over het Sepik-mannetje: ‘Dit Beneden Sepik-figuurtje werd gebruikt als amulet, om geluk te brengen of om onheil af te weren. Dit soort beeldjes stelden clanhoofden, voorouders of mythische helden voor. Men droeg zulke geestesbeeldjes om de hals of ze werden

bevestigd aan draagtassen. De beeldjes werden soms tijdens feesten ingesmeerd met rode aarde. Het beeldje heeft een doorboorde neus en oren, wat je meestal ziet bij oudere beeldjes.

In het begin van de 20ste eeuw scheerden mannen hun voorhoofd en droegen een hoofddekkel waar hun haar doorheen groeide, dit figuurtje draagt zo’n hoofddekkel’.

Toen Jan Wolkers vlak voor zijn dood in het Gemini Ziekenhuis in Den Helder werd opgenomen, nam hij het beeldje mee om het op zijn nachtkastje te plaatsen. Zonder goed gevolg. Hij overleed op 19 oktober thuis op Texel. Daar hield het ‘Sepik-mannetje’ nog tien jaar de wacht bij de foto waarop Wolkers met verwaaide witte haren in de lens kijkt.

Met dank aan Karina Wolkers, Finette Lemaire en Annabel Miedema.

Bronnen

- Blom, O. (2017). *Het lidteken van de dood, de biografie van Jan Wolkers*. Amsterdam: De Bezige Bij
- Blom, O. (2015). *Talisman moest Wolkers voor onheil behoeden*. In: *De Volkskrant*, 23 december 2015
- Wolkers, J. (1971). *Groeten van Rottummerplaat*. Amsterdam: Elsevier
- Wolkers, J. (2009). *Dagboek 1967*. Amsterdam: De Bezige Bij
- Wolkers, J. (2006). *Dagboek 1969*. Amsterdam: De Bezige Bij

